

Pacifische zeepok *Balanus glandula* in Nederland

Inleiding

De zeepok *Balanus glandula* is oorspronkelijk beschreven van Californië, aan de Pacifische kust van Noord-Amerika (Darwin, 1854) en is op verscheidene plaatsen in de wereld door de mens geïntroduceerd. Tot voor kort was deze zeepok niet bekend van Europa. Vanaf 2016 werd hij aangetroffen in België, waar vestiging waarschijnlijk al plaatsvond in 2015 of eerder (Kerckhof et al. 2018).

Waarnemingen in Nederland

Op 23/04/18 werd *B. glandula* aangetroffen bij Breskens, op het westelijke havenhoofd van de veerhaven en op een strandhoofd iets ten westen van het zwarte vuurtorentje. Er was geen tijd op ander plaatsen te kijken. De soort was bij Breskens tamelijk algemeen in de zone van de groenwieren. Vooralsnog kon deze zeepok in de eerste vier maanden van 2018 nog niet gevonden worden bij Zoutelande, Vlissingen en Borssele in de noordelijke Westerscheldemonding en evenmin op Neeltje Jans en in de Oosterschelde.

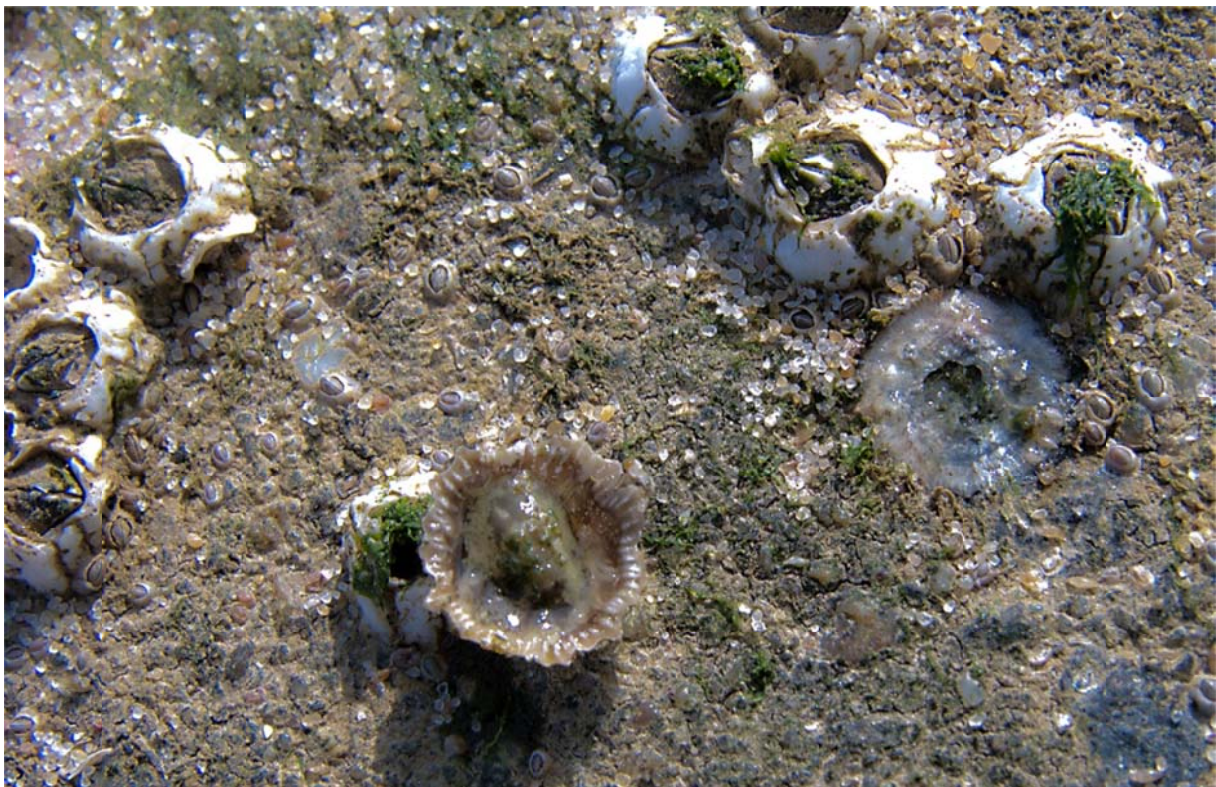


Fig. 1. De uitheemse zeepok *Balanus glandula* bij Breskens, 23 april 2018. Iets onder het centrum van de foto een losgemaakt en daarna omgekeerd exemplaar; iets rechtsboven daarvan het achtergebleven verkalkte bodemplaatje.

Onderscheid met andere soorten

Balanus glandula is een witte zeepok van gemiddelde afmetingen, dus niet snel te onderscheiden van een aantal andere in Nederland algemene zeepokken. De variabiliteit maakt het onderscheid nog lastiger. *Balanus glandula* kan evenals de gewone zeepok *Semibalanus balanoides* en de gekartelde zeepok *Balanus crenatus* gladde of geribbelde wandplaatjes bezitten. Van de Nieuw-Zeelandse zeepok *Austrominius modestus* wijkt *B. glandula* af door het aantal wandplaatjes (6 in

tegenstelling tot 4). Voor het onderscheid met de andere soorten moet de zeepok worden losgemaakt. *Balanus glandula* heeft in tegenstelling tot de gewone zeepok *Semibalanus balanoides* een verkalkte bodemplaat (fig. 1). Het onderscheid met de gekartelde zeepok *Balanus crenatus* is het lastigst. Het makkelijkste onderscheid is zichtbaar op de onderrand van de wandplaatjes van een losgemaakte zeepok. Bij *B. glandula* zijn er geen of nauwelijks holtes in de wandplaten, maar wel opvallende richels aan de binnenzijde (fig. 2, links, rode pijl). Bij *Balanus crenatus* zijn er opvallende holle lengtekanalen in de wandplaten (fig. 2, rechts, groene pijl) en zijn de richels aan de binnenzijde minder opvallend (fig. 2, rechts, rode pijl). *Balanus crenatus* komt vooral laag in de getijzone en onder de laagwaterlijn voor en *Balanus glandula* met name in het midden van de getijzone, maar ze kunnen wel degelijk naast elkaar voorkomen. De brakwaterzeepok *Amphibalanus improvisus* kan in zeewater met een hoog zoutgehalte voorkomen, maar ik vond deze soort nog niet samen met *B. glandula*. De brakwaterzeepok heeft aan het tergum (één van de sluitplaatjes) in tegenstelling tot *B. glandula* een opvallende, lange, smalle spoor (uitsteeksel). Bovendien is het verkalkte bodemplaatje van de brakwaterzeepok voorzien van holle kanalen. Een veel uitgebreidere beschrijving van de verschillen tussen *Balanus glandula* en de inheemse zeepokken is te vinden in Kerckhof et al. (2018).

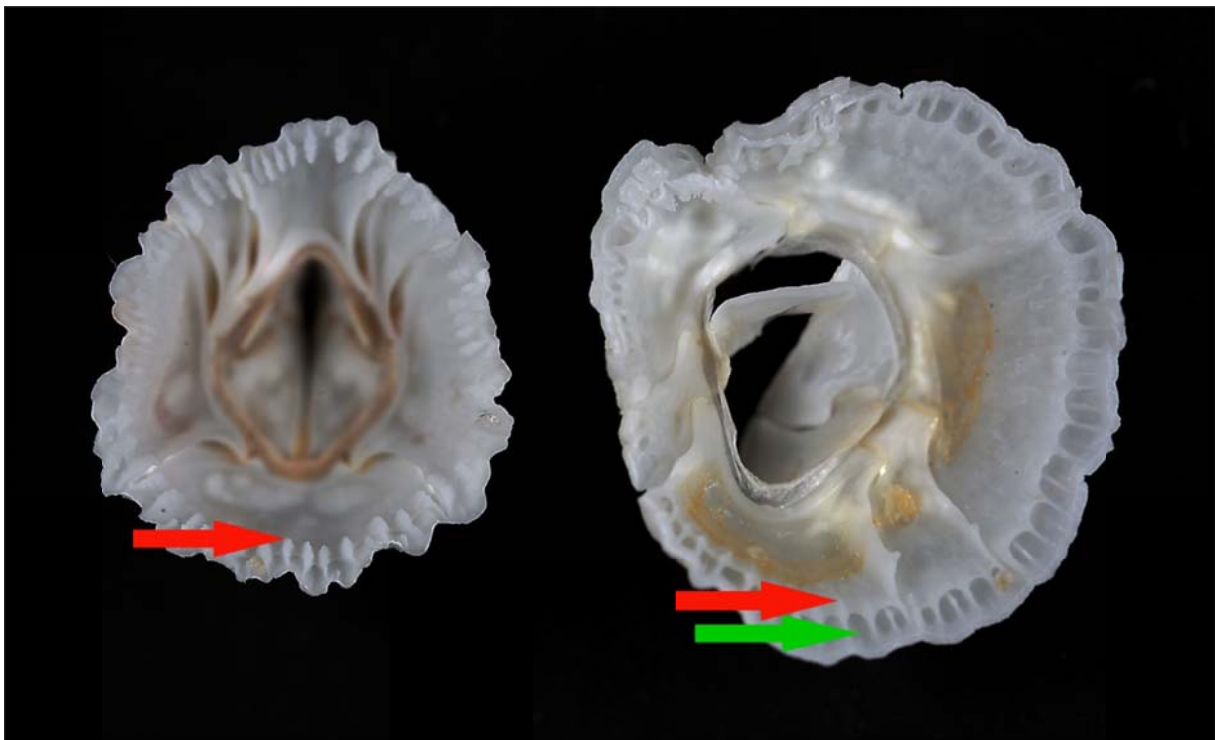


Fig. 2. Links *Balanus glandula*, rechts gekartelde zeepok *Balanus crenatus*. Beide zeepokken van Breskens, 23 april 2018, losgemaakt, gereinigd met bleekwater en omgekeerd. Rode pijlen: richel aan de binnenzijde van wandplaat. Groene pijl: verticale holte in wandplaat

Vooruitzichten

Het lijkt er op dat *Balanus glandula* nog niet de Westerschelde is overgestoken. Dat is waarschijnlijk een kwestie van tijd. Op 23/04/18 werden bij Zeebrugge duizenden exemplaren aangetroffen, waaronder vele met een diameter van meer dan een centimeter, die de winter met zeer lage temperaturen hebben overleefd. Deze exemplaren zaten vol met embryo's. Van de gewone zeepok *S. balanoides* en de Nieuw-Zeelandse zeepok *A. modestus* werden dergelijke grote exemplaren ter plaatse niet aangetroffen. De combinatie van robuustheid en voortplantingscapaciteit van *B.*

glandula lijkt een garantie voor succes in onze contreien. Het kan interessant zijn te volgen hoe deze zeepok zich langs de Nederlandse kust gaat verspreiden.

Summary

After it has been recorded for the first time from Europe in Belgium, the non-native barnacle *Balanus glandula* is recorded from the SW of the Netherlands as well, from south of the mouth of the Westerschelde. Until 23 April 2018 it has not been recorded in Europe north of the Westerschelde.

Referenties

Darwin C. 1854. A monograph on the sub-class Cirripedia. The Balanidae (or sessile cirripedes); the Verrucidae, etc., etc., etc. The Ray Society, London, 684 pp.

Kerckhof F., De Mesel I. & Degraer S. 2018. First European record of the invasive barnacle *Balanus glandula* Darwin, 1854. *BioInvasions Records* 7(1): 21-31.

http://www.reabic.net/journals/bir/2018/1/BIR_2018_Kerckhof_etal.pdf

Marco Faasse

marco.faasse@ecoast.nl